

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ФАКУЛЬТЕТ соціально-психологічної освіти та управління

КАФЕДРА аналітичної економіки та менеджменту

**ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ТЕОРІЯ УПРАВЛІННЯ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь **бакалавр**

(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність **073 «Менеджмент»**

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма **«Фінансово-економічна
безпека та ризик-менеджмент» № 491 від 25.06.19 р.**

(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)

Статус навчальної дисципліни **обов'язкова**

(обов'язкова або вибіркова)

Мова навчання: **українська**

Плани семінарських занять
обговорені та схвалені на засіданні
кафедри аналітичної економіки та
менеджменту
протокол від 30.07.2020 р. № 21

**Керівник кафедри аналітичної
економіки та менеджменту
д.е.н., професор
Олена ПАРШИНА**

Дніпро – 2020

Теорія управління. Плани семінарських занять для заочної форми навчання.
Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 9 с.

РОЗРОБНИКИ:

Калініченко З.Д., кандидат економічних наук, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «**Теорія управління**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого освітнього (бакалаврського) рівня, спеціальності 073 «Менеджмент».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності, принципи функціонування та розвитку підприємства в умовах кризи на різних стадіях її розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки: у процесі викладання матеріалу та з метою його успішного оволодіння необхідно використовувати міждисциплінарні зв'язки з *дисциплінами, засвоєння яких необхідно для вивчення цієї дисципліни* («Аналітична економіка», «Менеджмент», «Проектна економіка», «Стратегічний аналіз», «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції») з *дисциплінами, які потребують вивчення даної дисципліни* («Стратегічне управління», «Актуальні проблеми розвитку соціально-економічних систем», «Формування концепції безпеки підприємництва»), а також орієнтувати на майбутнє виконання кваліфікаційної роботи.

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія управління» є засвоєння теоретичних знань та набуття практичних навичок ефективного управління підприємством на різних стадіях розвитку його кризових процесів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія управління» є формування знань, умінь та навичок з вирішення проблем:

- формування системи знань про причини і природу кризових явищ в економіці;
- вивчення теорії економічних криз, різновидів криз і специфічних факторів, якими вони зумовлені;
- засвоєння механізмів аналізу кризових явищ на підприємствах;
- орієнтування в основних законодавчих і нормативних актах, які регламентують антикризове управління;
- розпізнавання кризових явищ (симптоми, причини, природа, рівень та час впливу);
- прогнозування наслідків розвитку кризових явищ та їх вплив на результати діяльності підприємства;
- визначення можливостей запобігання кризи та/або її пом'якшення;
- забезпечення функціонування підприємства в умовах кризи (особливо локальних, а також системної та стратегічної);
- стабілізація діяльності окремих підсистем підприємства для подолання (пом'якшення) проявів системної кризи підприємства в цілому для створення можливостей його подальшого розвитку або ліквідації;
- ліквідація наслідків кризи та/або ліквідація підприємства;
- розвиток підприємства на новій основі, якщо кризу вдалось подолати;
- набуття знань і навичок щодо процедури відновлення платоспроможності

на підприємстві або застосування щодо нього банкрутства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні розуміти:

- сутність та методи антикризового управління діяльністю підприємства;
- механізми організації та забезпечення ефективної протидії кризовим процесам;
- техніку виконання економічних розрахунків з визначення масштабів та глибини кризи на підприємстві;
- основні принципи, методи та форми раціональної організації антикризового управління діяльністю підприємства;
- природу кризових явищ в економіці; сучасні та класичні теорії економічних криз; різновиди криз і специфічних факторів, якими вони зумовлені;
- знань про причини і природу кризових явищ в економіці;
- вивчення теорії економічних криз, різновидів криз і специфічних факторів, якими вони зумовлені;
- технологію та алгоритми моніторингу стану підприємства;
- механізм дії економічних законів; закономірності функціонування антикризових структур;
- методологію та процедури впровадження антикризових рішень;
- принципи та причини появи кризових явищ, сутність та природу кризових процесів;
- процедури відновлення платоспроможності на підприємстві, запобігання банкрутству.

Здобувачі повинні вміти:

- виявляти кризові процеси на підприємстві;
- формувати системи знань про причини і природу кризових явищ;
- опанувати прийоми попередження і подолання криз;
- орієнтуватись в основних законодавчих і нормативних актах, які регламентують антикризове управління;
- набути знання і навички щодо процедури відновлення платоспроможності на підприємстві або застосування щодо нього банкрутства.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться:

90 годин / **3,0** кредити ЄКТС. Форма контролю з дисципліни - **екзамен**

Теми семінарських занять

ТЕМА 1. Управління: поняття та сутність. Управлінська діяльність. Сутність і зміст управлінської діяльності.

Семінарське заняття № 1 –2 год.

План

1. Поняття управління. Види управління
2. Виникнення та розвиток теорії управління.
3. Управлінська діяльність. Типи регуляторів в управлінні.
4. Сутність, зміст, структурні елементи системи управління.
5. Специфіка соціальної системи.
6. Організація як вищий рівень розвитку соціальної системи

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: "криза", "самоорганізація", " зміст управління", "економічне середовище", "мікросередовище", " концепції про управління", "підприємство", " суб'єкти та об'єкти власності ", " типи і форми антикризового управління ".

Рекомендована література до Теми 1:

1. Основна: 1, 2, 3, 4, 6, 8.
2. Допоміжна: 2.1,2.3,2.4,2.5,2.7.
3. Інформаційні ресурси в Інтернеті: 3.1,3.2.

Питання для дискусії

1. Цільові параметри антикризової програми підприємства. Реструктуризація. Типи реструктуризації залежно від мети її проведення. Фінансове оздоровлення (санація, санаційна реструктуризація).

1. Загальна характеристика антикризового інструментарію підприємства. Захисна тактика. Наступальна тактика. Зовнішня санація. Внутрішня санація. Санація на базі використання коштів та ресурсів самого підприємства. Санація за рахунок власників підприємства.

2. Операційні антикризові заходи. Інвестиційні антикризові заходи. Фінансові антикризові заходи.

3. Управління розробкою антикризової програми підприємства. Принципи формування антикризової програми. Етапи роботи з формування антикризової програми підприємства.

ТЕМА 2. Організація. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Організаційна структура управління

Семінарське заняття № 2 –2 год.

План

1. Поняття організаційної системи.
2. Організація як відкрита система.
3. Життєвий цикл організації.
4. Внутрішнє середовище організаційної системи.
5. Зовнішнє середовище організаційної системи.
6. Класифікація організацій. Понятті і сутність організаційної структури
7. Вимоги до організаційної структури. Види організаційної структури.
8. Методи і принципи побудови організаційної структури.
9. Методи вдосконалення організаційної структури.

Рекомендована література до Теми 3:

1. Основна: 1, 2, 3, 4, 6, 8.
2. Допоміжна: 2.1,2.3,2.4,2.5,2.7.
3. Інформаційні ресурси в Інтернеті: 3.1,3.2.

Питання для самоконтролю і обговорення

1. Підсистеми антикризового управління. Підсистема діагностики фінансового стану і оцінки перспектив розвитку бізнесу підприємства. Підсистема маркетингу. Підсистема антикризової інвестиційної політики. Підсистема управління персоналом. Підсистема організаційно-виробничого менеджменту. Підсистема санації та ліквідації підприємства.

2. Суб'єкти антикризового управління. Власник підприємства. Економіст-фінансист (фінансовий директор, заступник з економічних питань тощо). Функціональний антикризовий менеджер-співробітник підприємства. Функціональний антикризовий менеджер-співробітник консалтингової фірми. Державні та відомчі органи. Представники кредиторів. Представники санаторів. Арбітражний керуючий.

3. Модель процесу антикризового управління підприємством. Діагностика кризового стану і загрози банкрутства підприємства.

4. Визначення мети і завдань антикризового управління.

5. Визначення суб'єкта антикризової діяльності.

6. Оцінка часових обмежень процесу антикризового управління. Оцінка ресурсного потенціалу антикризового управління. Розробка антикризової програми підприємства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Копитко М.І. Управління інноваціями : навч. посіб. для самот. вивч. у схемах і таблицях. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 292 с

2. Рульєв В.А., Гуткевич С.О. Менеджмент : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 312 с

3. Менеджмент у державному управлінні в тестових завданнях: навч. посіб. Наливайко Л.Р. та ін. Дніпро : ДДУВС; Ліра ЛТД, 2017 368 с.
4. Смітюх А.В. Корпоративне право у схемах : навч. посіб. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечнікова, 2019. 322 с.
5. Мальська М.П. Корпоративне управління: теорія та практика : підручник. та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 360 с
6. Поважний О.С. та ін. Корпоративне управління : підруч. К.: Кондор-Видавництво, 2013 244 с.
7. Державне управління: навч. посіб ред. А.Ф. Мельник Київ: Знання, 2003. 343 с.
8. Менеджмент у державному управлінні в тестових завданнях : навч. посіб ред. Л. Р. Наливайко Дніпро : ДДУВС; Ліра ЛТД, 2017. 368 с.
9. Одинцова Г.С. Теорія та історія державного управління : навч. посіб. Київ: Видавничий дім "Професіонал", 2008. 288 с
10. Скібіцький О.М. Антикризовий менеджмент : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 568 с.
11. Бандурка О.М. та ін. Менеджмент кризових ситуацій : навч. посіб. Кіровоград : Кірюї ХНУВС, 2007. 380 с.
12. Мойсеєнко І.П. Системний аналіз в економіці : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 248 с.
13. Основи ринкової економіки : підручник . (Вища освіта в Україні). ред. В. В. Кулішов Львів : Магнолія 2006, 2017 472 с.
14. Франчук В.І. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності : підруч.. Львів : ЛьвДУВС, 2015 236 с
15. Птащенко Л.О. Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 320 с.
16. Фінансово-економічна безпека: теоретико-правові аспекти : навч. посіб. - К.Р. Резворович та ін. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2019. 195 с.

ТЕСТИ

Складовими управління є:

фінансова, макроекономічна, інформаційна, енергетична;
зовнішньоекономічна, інформаційна, зовнішньополітична;
макроекономічна, виробнича, енергетична;
макроекономічна, корупційна, інвестиційна.

За можливістю здійснення загрози економічній безпеці поділяються на:

реальні і потенційні;
реалізовані і нереалізовані;
технологічні і виробничі;
прямі і непрямі.

У перекладі з грецької термін „управління ” означає:

володіти ситуацією;
стійкість і стабільність;
захист національних інтересів;
забезпечувати незалежність.

В якому із перелічених документів окреслено підходи до визначення інтегрального індексу економічної безпеки:

Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України.
Стратегії національної безпеки України;
Конституції України;
Концепції (Основидержавної політики) національної безпеки України;

Яким нормативно-правовим документом визначено, що „забезпечення економічної безпеки держави є однією із найважливіших функцій держави”:

Конституцією України;
Законом України „Про Раду національної безпеки і оборони України”;
Законом України „Про основи національної безпеки України”;
Кримінальним кодексом.

Національні економічні інтереси за характером зіткнення поділяються на:

спільні, розбіжні та конфронтаційні.
паралельні та спільні;
лінійні, спільні, паралельні та конфронтаційні;
паралельні та лінійні;

Головним керуючим органом в Україні з питань національної безпеки є:

Рада національної безпеки і оборони України;
Служба безпеки України;
Кабінет Міністрів України;
Секретаріат Президента України.

Організаційна структура – це:

стан національної економіки, за якого зберігається економічна стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз з метою реалізації національних економічних інтересів, та задоволення потреб особи, суспільства, держави;
об’єктивна можливість негативного впливу на певне явище, систему, механізм соціальний організм, внаслідок якого може бути заподіяна шкода, що призведе до занепаду, кризового стану тощо;
ступінь (рівень) захищеності від негативного впливу внутрішніх або зовнішніх чинників;
безпосередня форма небезпеки або сукупність негативних чинників чи умов.

Організація управління – це:

міцність і надійність усіх елементів економічної системи, захист усіх форм

власності, створення гарантій для ефективної підприємницької діяльності, стримування дестабілізуючих факторів;
можливість здійснення державного контролю над ресурсами, здатність використовувати національні переваги для забезпечення рівноправної участі держави у міжнародній торгівлі та кооперативних зв'язках;
спроможність самостійно реалізовувати і захищати інтереси, здійснювати постійну модернізацію виробництва;
спроможність здійснювати ефективну інвестиційну та інноваційну політику, розвивати інтелектуальний і трудовий потенціал країни.

Явні чи потенційні дії, що ускладнюють або унеможливають реалізацію національних економічних інтересів і створюють небезпеку для соціально-економічної та політичної систем, національних цінностей життєзабезпечення нації та окремої особи називаються:

загрозами економічної безпеки;
загрозами експортно-імпоротної безпеки;
перепонами державного регулювання;
позитивними чинниками економічної безпеки держави.

Питання для самостійного опрацювання і обговорення

1. Сутність та особливості управління підприємством. Мета управління підприємством. Об'єкт управління. Процес антикризового управління.
2. Суб'єкти управління. Власник підприємства. Економіст-фінансист (фінансовий директор, заступник з економічних питань тощо). Функціональний антикризовий менеджер-співробітник підприємства. Функціональний антикризовий менеджер-співробітник консалтингової фірми. Державні та відомчі органи. Представники кредиторів. Представники санаторів. Арбітражний керуючий.
3. Модель процесу управління підприємством. Діагностика кризового стану і загрози банкрутства підприємства. Визначення мети і завдань управління.
4. Визначення суб'єкта антикризової діяльності.
5. Оцінка часових обмежень процесу управління. Оцінка ресурсного потенціалу антикризового управління. Розробка антикризової програми підприємства.
6. Підсистеми управління. Підсистема діагностики фінансового стану і оцінки перспектив розвитку бізнесу підприємства. Підсистема маркетингу. Підсистема інвестиційної політики. Підсистема управління персоналом. Підсистема організаційно-виробничого менеджменту.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри аналітичної економіки та менеджменту Протокол від «30» липня 2020 р., № 21

Керівник кафедри

Олена ПАРШИНА